

Store følelser

Jeg havde glædet mig til at se *Re-garding Henry*. Ganske vist havde advarende røster været ude med, at den var temmelig sentimental. Men hvad er der i vejen med en tåre også selv om den er presset frem. Historien om en benhård mand, der ikke engang er god ved børn, og som af en ulykke forvandles til et bedre menneske, den kan da ikke gå helt galt. Ikke med Harrison Ford og Annette Bening. Og Mike Nichols må da ramme inden for et bøsseskuds afstand med sådan et oplæg.

Helt galt går det da heller ikke. Der er gode scener i filmen, skuespillerne leverer varen, så man må synke klumpen i halsen op til flere gange. Men fritløbende tårer bliver det ikke til.

Jeg gik til denne film med særlige forventninger. Dens skamløshed virkede lovende. Filmens historie har så at sige skrællet alt af sig selv og vil kun fortælle selve fundamentet, som stort set alle gode historier er bygget på. Et menneske oplever noget dra-

af Mogens Kløvedal

matisk og forandres, som regel til det bedre, helst, i hvert fald klogere, klarere, bedre rustet, mere tolerant, et eller andet. I hvert fald forandret.

Skuddet der forandrer

I disse tider, hvor egoisme og selvglæde ikke længere er fyord, kan man nøjes med at gribe til rent udvortes begivenheder, for at gøre historien virksom om ikke ligefrem troværdig. Forandringer er ikke længere noget, et menneskes arbejde med samvittighed og erkendelse tvinger det til. Man skal tvinges. Sygdom, og her er hjerneskader i absolut topklasse, er et udmærket middel. Pinden ned i myretuen og rode rundt, så sker der da noget, endda uden at hovedpersonen behøver at miste noget af sit pæne udseende.

Harrison Ford får da også kun et pænt lille ar efter den tilfældige nedskydning, der bliver hans skæbne. Skudscenen er så præcis, så underspillet, så almindelig, så uhyggelig, at der ikke kan herske tvivl om, at Nichols stadig er en mesterlig filmfortæller, når manuskriptet er til det. De efterfølgende scener med familiens angst, omverdenens misforståede reaktioner, det økonomiske pres, og især den smertelige og langsomme genoptræning af Henry spænder forventningerne. Helt frem til udskrivningsdagen, hvor han ikke tør forlade hospitalet, fordi han ikke vil ud til disse fremmede, hans egen kone og datter. Han genkender ingen. Kan intet huske.

Og her er det, at oplægget til den gode historie er blevet for godt: Han kommer heller aldrig til det. Verden er ny for ham. Alle mennesker er nye. En genfødsel. Et dagligdagens mirakel. Genoptrænet, men langsommere prøver han at genoptage sin gamle post som skruppelløs sag-

fører, men må give op. Det er ikke ham, han er blevet et bedre menneske. Og efter nogle forviklinger begynder han et nyt liv med at forelske sig i sin lovformelige kone og elske sin kødelige datter, som hans tidligere jeg aldrig var i stand til. Alt det er godt nok. Bortset fra en ting. Henry er hovedpersonen.

Filmen hedder: Angående Henry eller Betragende Henry, men det er netop det, den ikke gør. Den fortæller igennem ham, ved hans hjælp. Den er ikke datterens eller konens historie. Den er hans egen. Og i ham mødes de to modsatte personer netop aldrig. Al smerten og oplevelsen skal presses ud af filmen ved omverdenens reaktioner. Og man føler sig forstemt, ikke mindst fordi filmen er så effektivt håndværk, at presseriet som sagt virker indtil flere gange.

Der er virkelig enkle og smukke scener. Da Henry skal udskrives og ikke vil hjem, sidder han på sengen og kæmper med at binde sine snørebånd. Det husker vi alle var svært at lære. Hans skræmte datter kigger ind til sin lige så skræmte far og opdager, at hun kan hjælpe ham, og gør det. Mens hun binder, spørger han forundret over hendes færdighed: Hvem har lært dig det? Hun kigger op på ham og siger: Det har du. Her er det i orden, at en lille tåre presser sig på.

Men mest er det de store følelser, der presses på os. Filmen vil dog samtidig virke dokumentarisk, eller autentisk i sin skildring af Henrys langsomme opbygning. Vi skal opleve, hvor forfærdeligt det er at blive født som voksen. Men uanset hvor overbevisende disse scener er, så er og bliver den en romantisk film, fundet på af forfattere. Og det vil den også gerne være. Den vil bevæge os på alle måder og gøre sig enorm umage.

Hvis den havde valgt konen eller datteren som hovedperson, kunne den have brugt langt mere acceptable midler, for at få os til at opleve alle de følelser, en sådan personlighedsfornyelse sætter i gang.

Eller endnu enklere ville det have været at lade rudimenter af den gamle Henry rumstere rundt i den nye. Lige nok til at han selv kunne opleve den afstand mellem de to personligheder, som alle omkring ham har så svært ved at fatte.

Mike Nichols og de øvrige beslutningstagere omkring filmen kan ryste på hovedet over indvendinger som disse hele vejen hen til banken.

Filmen har indspillet en masse penge. Behovet for store følelser er større end det nuværende udbud.

Reprogrammed

Jeg får lyst til at sammenligne med en anden film fra de samme premie-redage, som jeg ikke havde nogen af den slags forventninger til, selv om den på en vis måde stod over for samme opgave. Nemlig at gøre det dumme svin til en flink fyr. *Terminator 2*. En langt dyrere film end den lille Henry, men som alligevel er blevet en så stor kanonsucces, at jeg tror, det kom bag på selv dens beslutningstagere.

Jeg og alle andre vidste, at Arnold nu skulle være den gode hjælper, men hvordan ville man klare den? Vi ventede alle på forklaringen og en halv time inde i filmen kommer den: 'Reprogrammed', siger Arnold, og så er den hjemme. Han er jo en robot. Men herfra begynder der at ske noget i filmen, som udover det store bulder og brag også gør den til den gode historie, der solgte endnu flere billetter, end nogen havde drømt om.

Drengen, som den skal beskytte, indfører endnu en omprogrammering i robotten. Den må ikke længere slå ihjel. Det kan den ikke forstå, den er jo en terminator. Og drengen kan ikke forklare det med andet end, at det er forkert.

Ødelæggelsesmaskinen har fået den følelsesbestemt ordre ind i systemet, som den resten af filmen prøver at forstå. Da den ser drengen græde, spørger den hvad tårer er, men kan ikke forstå forklaringen. Da den til allersidst må ødelægge sig selv med hjælp fra drengen og hans mor, er der opstået en slags venskab mellem robot og dreng. Og robotten siger: Jeg kan ikke, men nu forstår jeg, hvorfor man græder. Og her slutter så den lille, gode historie inde i den store buldrende om jordens frelse.

Og det er den lille venskabshistorie, der får mig til at huske filmen med en vis varme, og får mig til at tale om den, så venner og bekendte måske går ind og ser den.

Når en robot kan få en til at opleve konflikten; menneske/umenneske, så skulle Henry have kunnet klare det bedre.

Den gode vilje til de store følelser

Supernaturalismen i *Den gode vilje* var en oplevelse, der skal hæges om. Fjernsyn har ikke meget virkelig

gennemført håndarbejde at vigte sig af. Men det var lidt småt med følelserne.

Historien havde masser af følelser at byde på og alle Bergmans temaer var i gang, liv og død, kærlighed og Gud og synd og skyld og meningen med tilværelsen. Men jeg blev kun bevæget én gang: da det arme plejebarn fik bank.

Uden at ville gå til eksamen i den, tror jeg nok, at jeg har forstået stort set alt, hvad den handlede om og ville fortælle. Men serien ville mere end den kunne.

Jeg tror, at underskuddet opstod i den aller første scene: Den unge student møder op hos sin farfar, der beder om tilgivelse for sin døende kone, farmoderens skyld. Han tilbyder studenten at gøre gammel uret god ved at betale for studenten og hans mors fremtid. Studenten vil ikke tilgive, uretten mod ham og hans mor er utilgivelig.

Scenen er klar og tydelig. Jeg forstod den. Men den er ikke den scene, jeg havde fået fortalt på forhånd, af mennesker der havde læst manuskriptet. Jeg havde ventet mig en ung student, der levede så spartansk, at han virkede lurvet.

At han knap nok kunne komme forbi portneren, ind til sin egen farfar. Med for lidt og for dårligt tøj. Frysende og sammenbidt. Inde i varmen ville hans tøj begynde at lugte af de manglende vaskemuligheder i hans kolde logi. Han er så mager, at det er af mangel på ordentlig mad. Selv hans tænder har han ikke råd til at holde i orden. Den uret han føler skulle kunne sanses.

Det er denne unge mand, der ikke kan tilgive, at han er blevet gjort til den han er. Men som vil være noget, som han selv kan blive til. Og det er denne omvandrende katastrofe, den søde, forkælede efternøler i det lune storborgerhjem for elsker sig i.

Så ville jeg ikke alene forstå moderens rædsel over forelskelsen, når hun giver den i udtryk i ord. Så ville jeg sanse den, som min egen rædsel for mit barns fremtid. Og i det hele taget ville jeg have været på scene for scene, hele historien igennem, i stedet for at være en distanceret, men rimelig indforstået betragter.

På skærmen så jeg i første scene to ligemænd mødes. Og fortællingen forvandles til en forklaring, som jeg har fået så mange af.

Vi er stadig i underskud for de store følelser.